



บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปการวิจัย ซึ่งกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดงานนิเทศของโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7

#### วิธีดำเนินการวิจัย

##### 1. ประชากร

กลุ่มประชากรของการวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ในเขตการศึกษา 7 จำนวน 21 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลคือ คณะกรรมการวิชาการโรงเรียน จำนวน 233 คน

##### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยแบบตรวจสอบ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended) แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการและกิจกรรมที่ใช้ในการจัดงานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 3 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดงานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการตรวจแบบสอบถามเป็นหนังสือราชการจากศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7 ไปยังโรงเรียน โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 233 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 211 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.56

### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยตนเอง โดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) พร้อมทั้งเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

#### สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 รายละเอียดของขนาดของโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน พบว่า เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มากที่สุด รองลงมาคือ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ตามลำดับ

ตอนที่ 2 วิธีการและกิจกรรมที่ใช้ในการจัดงานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

#### 1. งานการจัดการเรียนการสอน

##### การปฏิบัติด้านการใช้หลักสูตร

เกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติโดยพิจารณาความพร้อมของโรงเรียน สำหรับวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การประชุมของครูอาจารย์ในหมวดวิชาหรือสอนระดับชั้นเดียวกัน

เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรวิชาอาชีพหรือการเปิดรายวิชาเลือก ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ โดยอาศัยข้อมูลจากการสำรวจความพร้อมของโรงเรียนในด้านอาคารสถานที่ อาคารฝึกงาน วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรมากที่สุด

เกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ สำหรับวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การประชุมของครูอาจารย์ในหมวดวิชาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

เกี่ยวกับการปรับแผนการสอน โครงการสอน ประมวลการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ สำหรับกิจกรรมที่ใช้มากที่สุดคือ การประชุมร่วมกันภายในหมวดวิชา

เกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนการสอนตามแผนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ สำหรับวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การแนะนำให้ครูอาจารย์นำผลการวิจัยมาปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

เกี่ยวกับการจัดครูอาจารย์เข้าสอนในรายวิชาต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดอาศัยข้อมูลในการพิจารณาจากความรู้ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจของครูอาจารย์มากที่สุด

เกี่ยวกับการจัดตารางสอนในรายวิชาต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดพิจารณาความเหมาะสมของจำนวนบุคลากรในโรงเรียนมากที่สุด

#### การปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนการสอน

เกี่ยวกับการให้ความรู้ในการผลิตสื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติมากที่สุด และมีการปฏิบัติน้อยในโรงเรียนขนาดกลาง สำหรับกิจกรรมที่ใช้มากที่สุดคือ การอภิปรายร่วมกันภายในหมวดวิชา

เกี่ยวกับการจัดทำสื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการจัดทำ โดยให้แต่ละหมวดวิชาจัดทำขึ้น และผู้จัดทำคือครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนในรายวิชานั้น

เกี่ยวกับการเก็บรักษาสื่อ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติโดยให้ครูอาจารย์แต่ละคนเก็บรักษาเองมากที่สุด

เกี่ยวกับข้อมูลที่ใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดพิจารณาถึงความสนใจของนักเรียนมากที่สุด

เกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการจัดทำ สำหรับกิจกรรมที่ใช้มากที่สุดคือ การบริการเอกสารให้ความรู้ ให้ครูอาจารย์ศึกษาด้วยตนเอง

เกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีการปฏิบัติสำหรับวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การบริการเอกสารให้ครูอาจารย์ศึกษาด้วยตนเอง

เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ สำหรับวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ ครูอาจารย์ใน



หมวดวิชาเดียวกันอภิปรายเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

### การปฏิบัติด้านการวัดและประเมินผล

เกี่ยวกับการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่าย วิธีการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ สำหรับวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การบริการเอกสารให้ครูอาจารย์ศึกษาด้วยตนเอง

เกี่ยวกับการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ สำหรับกิจกรรมที่มากที่สุดคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการก่อนเปิดภาคเรียน

เกี่ยวกับการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ สำหรับวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การชี้แจงให้ครูอาจารย์เข้าใจวัตถุประสงค์ของการวัดและการประเมินผล

เกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ สำหรับวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในภาคเรียนหรือปีการศึกษาที่ผ่านมา

เกี่ยวกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ โดยหัวหน้าหมวดวิชาประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอาจารย์ในหมวดวิชามากที่สุด

เกี่ยวกับการจัดทำข้อสอบมาตรฐานหรือคลังข้อสอบ ผลการวิจัยพบว่า ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางยังมีการปฏิบัติน้อย สำหรับผู้รับผิดชอบในการจัดทำมากที่สุดคือ คณะครูอาจารย์ภายในหมวดวิชาาร่วมกันจัดทำ

เกี่ยวกับการจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ สำหรับวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนในจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอบไม่ผ่าน และการจัดให้มีการสอบแก้ตัวในจุดประสงค์ที่สอนซ่อมเสริมแล้ว โดยจัดในช่วงสอนซ่อมเสริมที่โรงเรียนกำหนด

## 2. งานด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน

เกี่ยวกับการปฐมนิเทศครูอาจารย์ที่บรรจุใหม่หรือย้ายมาดำรงตำแหน่งใหม่ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติโดยผู้ให้การปฐมนิเทศคือผู้บริหาร ข้อมูลที่ให้



มากที่สุดคือ งานในหน้าที่รับผิดชอบและวิธีการปฏิบัติงาน

เกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ สำหรับวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การส่งเสริมให้ลาศึกษาต่อ และการเข้ารับการอบรมสัมมนาที่สถาบัน หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น

เกี่ยวกับการสนับสนุนการใช้เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ สำหรับวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การบริการเอกสารให้ความรู้ให้ครูอาจารย์ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากที่สุด

เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ สำหรับวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

เกี่ยวกับการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ สำหรับวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การแนะนำให้ครูอาจารย์สำรวจสภาพและความต้องการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน

เกี่ยวกับการสำรวจสภาพและความต้องการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการจัดทำ โดยผู้มีหน้าที่สำรวจคือ ครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนรายวิชาต่าง ๆ มากที่สุด

เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากอาคารเรียนและอาคารประกอบ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีการปฏิบัติ สำหรับวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การจัดกิจกรรมให้ครูอาจารย์ได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่อย่างคุ้มค่า

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดงานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

#### 1. งานด้านการจัดการเรียนการสอน

เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือ การจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ยังดำเนินการไม่ครบทุกด้าน

เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียน  
ทั้ง 3 ขนาด ปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือ มีการนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียน  
การสอนน้อย

เกี่ยวกับการจัดครูอาจารย์เข้าสอนในรายวิชาต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า  
โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือ การจัดจำนวนคาบของครูอาจารย์ยังแตกต่างกัน

เกี่ยวกับการจัดตารางสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด  
ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ ครูอาจารย์ไม่มีส่วนร่วมในการจัดตารางสอน

เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3  
ขนาด ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ นักเรียนยังไม่เห็นความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรม  
นักเรียน

เกี่ยวกับการเลือกใช้สื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3  
ขนาด ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ ครูอาจารย์บางคนขาดความรู้และทักษะในการสร้างสื่อ  
การสอน

เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า  
โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ นักเรียนไม่เห็นความสำคัญในการเรียน  
ซ่อมเสริมและการสอนดูแลตัว

เกี่ยวกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า  
โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ การขาดการศึกษาสภาพปัญหาในการจัด  
การเรียนการสอนทั้งหมดของโรงเรียน

เกี่ยวกับการจัดทำข้อสอบมาตรฐานหรือคลังข้อสอบ ผลการวิจัยพบว่า  
โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ ครูอาจารย์มีงานในหน้าที่รับผิดชอบและ  
งานพิเศษมากเกินไป

เกี่ยวกับการจัดสอนซ่อมเสริม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด  
ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ นักเรียนไม่เห็นความจำเป็นของการเรียนซ่อมเสริม

## 2. งานด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน

เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด  
ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ การสนับสนุนให้ครูอาจารย์เข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ที่สถาบัน  
ต่าง ๆ จัดขึ้น ทำได้ไม่ทั่วถึง

เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียน  
ทั้ง 3 ขนาด ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ การจัดบริการด้านวิชาชีพ หรือกลุ่มสนใจให้แก่  
ประชาชนในชุมชนมีน้อย

เกี่ยวกับการบริการสื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3  
ขนาด ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ การขาดผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริการสื่อการสอนโดยตรง

เกี่ยวกับการบริการของห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3  
ขนาด ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ บรรณารักษ์ต้องทำหน้าที่สอนด้วย จึงมีปัญหาในการให้  
บริการ

เกี่ยวกับการบริการ แนะนำ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด  
ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุด คือ ครูอาจารย์แนะนำต้องทำหน้าที่สอนด้วย จึงมีปัญหาในการให้  
บริการ

### อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดงานนิเทศในโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศ  
งานวิชาการภายในโรงเรียน เขตการศึกษา 7 ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน มีข้อ  
ควรอภิปรายและเสนอแนะดังนี้

#### 1. งานด้านการจัดการเรียนการสอน

##### การปฏิบัติด้านการใช้หลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ  
ท้องถิ่น มีการจัดทำหลักสูตรวิชาชีพหรือการเปิดรายวิชาเลือก โดยพิจารณาความพร้อมของ  
โรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งจะคำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียนในค่านอาคารสถานที่ อาคารฝึกงาน  
วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรมากกว่าที่จะคำนึงถึงความพร้อมของท้องถิ่น และความสนใจของนักเรียน  
ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากท้องถิ่นมีสถานฝึกอาชีพน้อย สถานฝึกอาชีพให้ความร่วมมือน้อยในการฝึก  
งาน การขาดผู้เชี่ยวชาญในชุมชนที่จะเป็นวิทยากร หรือการจัดตารางสอนของรายวิชาไม่เอื้อต่อ  
การออกไปใช้สถานฝึกอาชีพในชุมชน สจ๊วต อุทรานันท์ (2528:266) กล่าวว่า เพื่อให้หลักสูตร  
มีความสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น และสามารถสนองความต้องการของผู้เรียน ควรจะได้มีการ  
ปรับหลักสูตรกลางให้มีความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นที่ใช้หลักสูตร แต่ในทางปฏิบัติแล้ว จาก  
ผลการวิจัยของ เจิม สืบขจร (2526:165) ซึ่งพบว่า โรงเรียนไม่สามารถเปิดสอนวิชาชีพ



ให้สอดคล้องกับท้องถิ่น โรงเรียนไม่มีความคล่องตัวในการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากทรัพยากรนอกโรงเรียน

นอกจากนี้ยังมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน หรือกลุ่มโรงเรียน มีการปรับแผนการสอน โครงการสอน และประมวลการสอนให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และมีการส่งเสริมให้จัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอนก แยมมาน (2530:186) พบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนให้มีการตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอน การเรียนรู้ของนักเรียนจะบรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่ จำเป็นต้องมีการตั้งจุดประสงค์ก่อนการสอน สงัด อุทรานันท์ (2528:267) กล่าวถึงการจัดทำแผนการสอนว่าจะ เป็นแนวทางในการใช้หลักสูตรของครู เป็นการขยายรายละเอียดของหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติ สุมิตร คุณานุกร (2528:186) กล่าวถึงโครงการสอนว่าเป็น หลักสูตรที่มีโครงสร้าง องค์ประกอบ และรายละเอียดอยู่ในขั้นที่จะนำไปใช้สอนในชั้นเรียนได้ และ บุญเกิด พิมพัชรเมธากุล (2515:54) กล่าวว่า ประมวลการสอนหมายถึง ส่วนย่อยหรือรายละเอียดที่ขยายหลักสูตรออกมาเป็นส่วนวิชา เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นและง่ายแก่การนำไปปฏิบัติ ฉะนั้นการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่ครูอาจารย์ได้มีการเตรียมการไว้เป็นอย่างดีจะทำให้การจัดการเรียนการสอนบังเกิดประสิทธิภาพนั่นเอง สำหรับกิจกรรมที่โรงเรียนใช้คือ การประชุมของครูอาจารย์ ในหมวดวิชาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ซึ่ง ชูชัย รัตนภิญโญพงษ์ (2528:83) กล่าวว่า การที่อาจารย์ในหมวดวิชาเดียวกันได้มีการปรึกษาหารือร่วมกันเป็นการดี ทั้งนี้ครูอาจารย์จะได้ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาาร่วมกัน เพราะมีความเข้าใจในสาขาวิชาที่สอนด้วยกันเป็นอย่างดี การให้การปรึกษาทำให้สะดวกและมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ฉวีวรรณ เต็มพิทักษ์ (2528:159) กล่าวเพิ่มเติมว่า ควรมีการจัดประชุมสัมมนา ทำความเข้าใจร่วมกันในกลุ่มครูอาจารย์ในแต่ละหมวดวิชา ก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้มีการประชุมปฏิบัติการ เกี่ยวกับการทำแผนการสอน การกำหนดจุดประสงค์รายวิชา การเขียนเนื้อหาวิชา และการเลือกสรร อุปกรณ์การสอน กิจกรรมการสอน ตลอดจนวิธีการประเมินผล นอกจากนี้ยังมีการแนะนำให้ครู อาจารย์นำผลการวิจัยมาปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะการวิจัยเป็นกระบวนการหาความรู้และข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ฝ่ายวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ 2528:38)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดตารางสอนและการจัดครูอาจารย์เข้าปฏิบัติการสอนในรายวิชาต่าง ๆ พบว่า โรงเรียนพิจารณาความเหมาะสมของจำนวนบุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งความรู้ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจของครูอาจารย์เป็นหลัก วุฒิ จุลพรหม (2521: 174) กล่าวว่า การกำหนดให้ครูอาจารย์ปฏิบัติงานทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการเรียนการสอน การศึกษาของนักเรียนจะประสบผลแค่ไหน โรงเรียนจะเจริญหรือเสื่อมอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับการทำงานของครูเป็นสำคัญ สำหรับการจัดครูอาจารย์เข้าปฏิบัติงานนี้ กฤษณี น้ำเพชร (2521: 120) กล่าวว่า การมอบหมาย และแบ่งงานสอนให้แก่ครูอาจารย์ หากได้คำนึงถึงความถนัด และสนใจถือว่าเป็นสิ่งที่ดีอย่างยิ่ง เพราะครูอาจารย์จะทำการสอนได้ดีและปราศจากข้อคับข้องใจ และสังัด อุทรานันท์ (2528:264) กล่าวว่า การจัดครูเข้าสอนจะต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ตลอดจนความสมัครใจของครูแต่ละคนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรแต่ละคนมีโอกาสได้ใช้ศักยภาพของตนให้เป็นประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตรให้มากที่สุด

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำแผนงานโครงการเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนยังดำเนินการไม่ครบทุกด้าน ทั้งนี้อาจเกิดจากการที่ครูอาจารย์มีงานในหน้าที่รับผิดชอบหรืองานพิเศษมากเกินไป การมีบุคลากรขาด/เกินในบางหมวดวิชา จึงมีผลต่อการจัดจำนวนคาบของครูอาจารย์ยังแตกต่างกัน

#### การปฏิบัติด้านการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน มีการจัดทำสื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอน และมีการเก็บรักษาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ เอนก แยมมาน (2530:186) กล่าวถึงการสอนที่ดีว่าควรจะได้ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน เพราะจะทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้เร็ว เกิดประสบการณ์ตรง ตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน สำหรับกิจกรรมที่ใช้ในการให้ความรู้มากที่สุดคือ การอภิปรายร่วมกันภายในหมวดวิชา หรือผู้สอนระดับชั้นเดียวกัน โดยหน้าที่ในการจัดทำและเก็บรักษาสื่อเป็นหน้าที่ของครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนรายวิชานั้น ๆ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการตั้งขุมนุมต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรมนักเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่พิจารณาความสนใจของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักเรียน ซึ่งจัดกิจกรรมนักเรียนขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจ และเพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพ อุปนิสัยของนักเรียนให้เหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตย

(กระทรวงศึกษาธิการ 2528:5-6) และ วุฒิ จุลพรหม (2521:143) กล่าวเพิ่มเติมว่า กิจกรรมนักเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความเจริญและพัฒนาให้นักเรียนในด้านต่าง ๆ ช่วยให้นักเรียนเกิดความสำนึก ความรับผิดชอบต่อสังคม และฝึกการทำงานร่วมกัน เพื่อจะได้เติบโตไปเป็นพลเมืองดีในอนาคต

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจแก่ครูอาจารย์ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและการใช้เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้การบริการเอกสารให้ความรู้แก่ครูอาจารย์ให้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่ง นิวัตร นาคะเวช (2528:158) กล่าวว่า การใช้เอกสารในการให้ความรู้เป็นวิธีที่ง่ายและประหยัดเวลา ทั้งนี้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาปัจจุบันครูอาจารย์ส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถอยู่แล้ว การอ่านเป็นการศึกษาหาความรู้ได้กว้างขวาง ทันสมัย และสามารถกระทำได้ตลอดเวลา สำหรับการสาธิตการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครูอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขามีน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการสาธิตเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำให้ดูตามกระบวนการอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อให้ผู้รับการสาธิตเกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่สาธิตให้ดูนั้น (นิวัตร นาคะเวช 2528:159) และการสาธิตการสอนที่ดีจะต้องมีการเตรียมการอย่างรอบคอบ และมีความมุ่งหมายที่แน่นอน (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ 2528:33) ฉะนั้นการสาธิตการสอนจึงจัดทำได้ยาก ประกอบกับครูอาจารย์มีความรู้ วุฒิทางการศึกษาใกล้เคียงกัน ผู้รับการสาธิตจะต้องมีความเชื่อถือต่อผู้สาธิตการสอนอีกด้วย นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยให้ครูอาจารย์ในหมวดวิชาเดียวกันอภิปรายเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน ซึ่งนับว่าเป็นการดี ทั้งนี้เนื่องจากการอภิปรายคือ การที่คนกลุ่มหนึ่งมีความรู้ความสนใจในเรื่องเดียวกัน หรือมีปัญหาในทำนองเดียวกัน มาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ 2528:49) ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือกันของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน มีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ให้เกิดความภาคภูมิใจและมั่นใจในการทำงาน มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันในการทำงานร่วมกัน (อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ กิงคารวัฒน์ 2529:32)

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการสอน ผลการวิจัยพบว่า การนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สถาพร พันธุประยูร (2530:193) และ เอนก แยมบาน (2530:183) ซึ่งพบว่ามี การนำผลการวิจัยมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนมีน้อย ทั้งนี้แม้ว่าการวิจัยจะเป็นกระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงอย่างมีระบบ โดยอาศัย



วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อนำข้อค้นพบไปช่วยแก้ไข้ปัญหาหรือตัดสินใจในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ฝ่ายวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ 2528:38) การที่โรงเรียนมัธยมศึกษามีการนำผลงานมาประยุกต์ให้เป็นประโยชน์น้อย มีสาเหตุมาจากการเผยแพร่ผลงานวิจัยยังไม่ประสบความสำเร็จ (สถาพร พันธูประยูร 2530:193) และงานวิจัยเป็นลักษณะงานทางวิชาการที่อ่านยาก ไม่ดึงดูดความสนใจ และศัพท์เทคนิคต่าง ๆ ที่บุคคลไม่สามารถเข้าใจได้ (โกวิท ประวาลพุกษ์ 2524 อ้างใน สถาพร พันธูประยูร 2530:193)

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนยังไม่เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน และการขาดความร่วมมือของครูอาจารย์ในการจัดกิจกรรมนักเรียนมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากส่วนมากโรงเรียนจะเป็นผู้กำหนดกิจกรรมให้นักเรียนเลือก ทั้งนี้เพราะความสะดวกและประหยัดในแง่ของการบริหารโรงเรียน มีโรงเรียนส่วนน้อยที่จัดกิจกรรมแล้วบังคับให้นักเรียนเข้าร่วม หรือให้นักเรียนจัดกิจกรรมได้เองตามความสนใจ ซึ่งผลที่ตามมาคือ ครูและนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือกับการจัดกิจกรรมเท่าที่ควร (กรมวิชาการ 2525 อ้างใน กระทรวงศึกษาธิการ 2528:19) ปัญหาและอุปสรรคนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เจริญจิตวารินทร์ (2528:298) สมกุล ถาวรกิจ (2528:288) และ มานิตย์ ปัตตะแวว (2526:71) ซึ่งพบว่า ครูอาจารย์ที่ปรึกษาขาดความร่วมมือในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้มีสาเหตุมาจาก ครูต้องทำหน้าที่หลายอย่างในเวลาเดียวกัน (สมกุล ถาวรกิจ 2528:๘) ครูอาจารย์ที่ปรึกษามีชั่วโมงสอนมาก และขาดครูอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถ ความถนัดในการจัดกิจกรรมนักเรียน (วรทัศน์ บุญโคตร 2528:163)

#### การปฏิบัติด้านการวัดและประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายวิธีการวัดและประเมินผล โดยการบริการเอกสารให้ครูอาจารย์ศึกษาด้วยตนเอง มีการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการประชุมครูอาจารย์ในหมวดวิชาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ก่อนที่จะดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนนั้น มีการชี้แจงให้ครูอาจารย์เข้าใจวัตถุประสงค์การวัดและประเมินผล ทั้งนี้เพราะงานด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นงานหลักที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมากในอันที่จะทราบถึงสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งจะนำผลไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนได้ (อเนก ทิรัญ 2522:143) และการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นการตรวจสอบผลผลิตว่า

ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้เพียงใด โดยการประเมินจากผลงานของ การทำกิจกรรม จากการทดสอบความรู้หลังการสอน หรือจากการสรุปความเข้าใจของผู้เรียนก็ได้ (สงัด อุทรานันท์ 2526:99) นอกจากนี้โรงเรียนส่วนมากได้จัดการสอนซ่อมเสริมให้แก่ นักเรียน ในจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอบไม่ผ่าน และจัดให้มีการสอบแก้ตัวในจุดประสงค์ที่สอบซ่อมเสริมแล้ว ทั้งนี้เพราะการสอนซ่อมเสริมเป็นการสอนเป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือไปจากการสอนตามแผนการ สอนปกติ เป็นวิธีที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนทันเพื่อน ช่วยให้นักเรียนที่เรียนไม่เข้าใจมีความ เข้าใจมากขึ้น ช่วยให้นักเรียนที่เรียนดี มีความเฉลียวฉลาดอยู่แล้ว ได้มีโอกาสเสริมความรู้ให้ เพิ่มมากยิ่งขึ้น (กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2526:91) สำหรับวิธีการสอนซ่อมเสริม นั้น กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523:104-105) สมศักดิ์ สินธุระเวชย์ (2523:25) ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2522:11) และ บุญโชติ เจริญกุล (2527:86) ได้เสนอแนะว่า การจัด สอนซ่อมเสริมจัดได้หลายรูปแบบ เช่น ให้นักเรียนสอนกันเอง โดยครูเป็นผู้ควบคุมดูแล ครูผู้สอน สอนแบบตัวต่อตัว จัดสอนเป็นกลุ่มย่อย โดยให้กลุ่มมีบทบาทในการสอน ให้นักเรียนเรียนเองโดย ใช้บทเรียนสำเร็จรูป และให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติมก็ได้

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานทางวิชาการ พบว่า โรงเรียน ส่วนใหญ่มีการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในภาคเรียนหรือปีการ ศึกษาที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องจากการประชุมร่วมกันเพื่อประมวลปัญหาการเรียนการสอนในตอนปลาย ภาคเรียน การประชุมเตรียมการแก้ไข้ปัญหาการเรียนการสอนก่อนเปิดภาคเรียนหรือการตั้งคณะ ท่างาน ช่วยกันคิดกิจกรรม โครงการ แผนงาน ในแต่ละรอบปี แต่ละช่วงภาคการศึกษา น่าจะมี ส่วนช่วยผู้บริหาร ในการคิดริเริ่มการนิเทศการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความ ต้องการของโรงเรียนที่เหมาะสมยิ่งขึ้น (อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ กิงการวัฒน์ 2529: 78) สำหรับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานวิชาการนั้น หัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้ประเมินผลการปฏิบัติ งานของครูอาจารย์ในหมวดวิชา และการให้ครูอาจารย์ประเมินผลการศึกษาของตนเอง ซึ่ง สันต์ ธรรมบำรุง (2519:76) ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินผลอาจทำได้ 2 ลักษณะคือ

1. การประเมินตนเอง (Internal Evaluation) คือ จะต้องตรวจสอบ ตนเอง ปัญหาของการประเมินตนเอง คือ ผู้ประเมินเต็มใจหรือไม่ บางคนไม่ชอบการประเมิน ตนเอง เพราะกลัวว่าประเมินออกมาแล้วผลไม่ดี
2. การประเมินโดยผู้อื่น (External Evaluation) คือการให้ผู้อื่นตรวจสอบ บางครั้งผู้ถูกประเมินก็ไม่อยากให้ผู้อื่นประเมินตนเอง เพราะกลัวว่าจะพบข้อบกพร่องในการประเมิน

ดังนั้นจึงควรใช้ทั้งสองลักษณะผสมผสานกัน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำข้อสอบมาตรฐานหรือคลังข้อสอบพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง ยังไม่มีการจัดทำเป็นส่วนมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเกิดจากการที่ครูอาจารย์มีงานในหน้าที่รับผิดชอบและงานพิเศษมากเกินไป จากผลการวิจัยของ ชลอ จันทรกุล (2524:119) พบว่า เกิดจากการขาดแคลนบุคลากร ขาดผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหาร อาจไม่เห็นความจำเป็นต้องทำ และ สมชาย ปิ่นสุข (2526:146-147) ให้ความเห็นว่า อาจมีสาเหตุจากกลุ่มโรงเรียนกำลังเริ่มต้นงานด้านนี้ โดยจัดทำข้อสอบมาตรฐานและธนาคารข้อสอบต่อไป ถ้ากลุ่มโรงเรียนมีการจัดทำข้อสอบมาตรฐาน และเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ให้มีหลาย ๆ แบบ และจัดได้หลาย ๆ ด้าน ให้ครูผู้สอนได้เลือกใช้ก็จะมีผลต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน และในการวัดความก้าวหน้า ความมั่งคั่งในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ครูอาจารย์ส่วนใหญ่มีงานในหน้าที่ รับผิดชอบและงานพิเศษมากเกินไป จึงมีผลต่อการจัดทำข้อสอบมาตรฐานและการจัดสอนซ่อมเสริม นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนไม่เห็นความสำคัญในการเรียนซ่อมเสริมและการสอบแก้ตัว ซึ่งอาจมีสาเหตุจาก ครูอาจารย์ไม่เข้าใจวิธีการประเมินผล (กนกรัตน์ ชาญกว้าง 2524:138) นักเรียนที่เรียนช้า ที่เกิดความเบื่อหน่าย เพราะเรียนไม่ทันเพื่อนในชั้น (สุกิจ ใสสุก 2522:178) การจัดการซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่เรียนอ่อน หรือเรียนช้ายังมีอยู่น้อย (อเนก ทิรัญ 2522:147) นักเรียนเห็นว่าการสอนซ่อมเสริมโดยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เป็นการก่อภาระให้กับตน และน่าเบื่อหน่าย ผู้สอนควรใช้วิธีการและกิจกรรมหลายอย่างมาใช้ในการสอนซ่อมเสริม เช่น การแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผล การสอนร่วมกันทั้งชั้น จะทำให้นักเรียนได้รับการสอนซ่อมเสริมไม่เต็มที่ เนื่องจากข้อบกพร่องของนักเรียนแต่ละคนไม่เหมือนกัน นักเรียนต้องการจุดเน้นในการสอนต่างกัน (บุญโชติ เจริญกุล 2527:82)

## 2. งานด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีการปฐมนิเทศครูอาจารย์ที่บรรจุใหม่หรือย้ายมาดำรงตำแหน่งใหม่ โดยผู้บริหารให้ข้อมูลเกี่ยวกับงานในหน้าที่รับผิดชอบและวิธีปฏิบัติงาน ซึ่ง กฤษณี น้ำเพชร (2521:12) กล่าวว่า การที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีขึ้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญคือครูผู้สอน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฐมนิเทศเพื่อให้ครูใหม่ เข้าใจถึงสภาพการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรค



ต่าง ๆ เป็นการช่วยขจัดปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่อาจเกิดขึ้นให้ลดน้อยลง และเป็นการทำให้ครูทราบถึงลักษณะของงาน ตลอดจนวิธีปฏิบัติให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างราบรื่น เอนก แยมมาน (2530:195) กล่าวว่า การปรุมนิเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในเรื่องขวัญและกำลังใจ ในการเริ่มปฏิบัติงานถ้ามีขวัญและกำลังใจก็แล้วย่อมเกิดความประทับใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน และ สุจริต เพียรชอบ (2514:19-20) กล่าวว่า ควรจัดการปรุมนิเทศครูใหม่ทั้งที่บรรจุใหม่และย้ายมาใหม่ เพื่อให้มีความเข้าใจในด้านวิชาการและนโยบายของโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ยังจัดให้มีการพัฒนาความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพครู โดยการสนับสนุนให้ลาศึกษาต่อ และการส่งเข้ารับการอบรม สัมมนาที่สถาบันต่าง ๆ จัดขึ้น สำหรับการพัฒนาคณาจารย์นั้น เป็นความจำเป็นขั้นแรกในการที่จะทำให้การจัดการศึกษาภายในโรงเรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ (ประสงค์ สังขะไชย 2527:138) ซึ่งการพัฒนาคนมักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้คำแนะนำช่วยเหลือทั้งในแง่ส่วนตัว ในด้านวิชาการและเทคนิค เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ เพิ่มทักษะ และปรับทัศนคติให้ถูกต้องเหมาะสมกับงานที่ต้องปฏิบัติ (อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ 2529:4) การศึกษาเพิ่มเติมเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูให้สูงขึ้น(เสาวภา เขาวนชลากร 2525:259) ทั้งนี้เพราะครูหรือบุคลากรในโรงเรียน แม้จะมีความสามารถดีแค่ไหนเพียงใดก็ตาม แต่เมื่อเวลาผ่านไปนาน ๆ ความรู้ ความชำนาญ ย่อมลดลง เป็นธรรมดา หรือบางทีการทำงานจำเจ งานที่ซ้ำก็เป็นความเบื่อหน่ายได้ การให้ครูได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์กับบุคลากรในโรงเรียนอื่น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ การใช้การสัมมนา การฝึกอบรม การเชิญวิทยากรมาบรรยาย ตลอดจนการส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาต่อจะทำให้ครูมีกำลังใจในการทำงาน (ภิญโญ สาร 2516:16)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และการรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการบริหารงานด้านนี้ เน้นความเข้าใจอันดีต่อกันของชุมชนและโรงเรียน ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุน การให้ความร่วมมือ ตลอดจนความช่วยเหลือเป็นอันดีจากชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน ช่วยให้โรงเรียนดำเนินงานต่าง ๆ ไปด้วยดี โรงเรียนอาจช่วยเหลือ สนับสนุนชุมชน ให้ความร่วมมือตามความเหมาะสม (อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ 2529:15) สำหรับการรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอนก แยมมาน (2530:191) ซึ่งพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ

นี้ เพราะการรายงานผลเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียน จะทำให้ผู้ปกครองทราบถึงพัฒนาการ  
 ด้านต่าง ๆ ของนักเรียนในความปกครองของตน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดท้าวิสัยคุณูปกรณ์ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ครูอาจารย์  
 ที่ทำหน้าที่สอนรายวิชาต่าง ๆ ทำการสำรวจสภาพและความต้องการใช้วิสัยคุณูปกรณ์การสอน ซึ่ง  
 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอนก แยมมาน (2530:191) และ สถาพร พันธประยูร (2530:  
 197) ที่พบว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติมากในการแนะนำให้ครูทำการสำรวจสภาพและความต้อง  
 การใช้วิสัยคุณูปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะความต้องการในการใช้วิสัยคุณูปกรณ์ของ  
 แต่ละสายงานในโรงเรียนมีความแตกต่างกันตามลักษณะของงานที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้โรงเรียนจะได้  
 ทราบถึงความต้องการในการใช้วิสัยคุณูปกรณ์การสอนที่ตรงตามจุดหมายของหลักสูตร อันจะส่งผลต่อ  
 การเตรียมการสอนและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป ชาญชัย ศรีไสยเพชร  
 (2525:119) กล่าวแนะนำว่า ผู้บริหารมีหน้าที่ให้คำแนะนำให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนให้  
 เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ตลอดจนแนะนำให้ตรวจสอบสภาพ บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนให้มี  
 สภาพคงทนอยู่เสมอ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากอาคารเรียนและอาคารประกอบ พบว่า  
 โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสนับสนุนให้ครูอาจารย์พัฒนาคุณภาพของอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้  
 การได้คืออยู่เสมอ ซึ่ง อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ กิงการวิวัฒน์ (2529:60, 11) กล่าวว่า  
 การบริหารอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยหลักการทางการศึกษาแล้วเป็น  
 ไปเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน และพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งการบริหารด้านอาคาร  
 สถานที่นี้จะเกี่ยวข้องกับการจัดการในการดูแล การใช้ประโยชน์ การซ่อมแซมรักษา และการ  
 ตระเตรียมพื้นที่หรือห้องเรียนไว้ให้พร้อมที่จะใช้งานได้ตามความประสงค์ และยังครอบคลุมถึงการ  
 บริหารการใช้ประโยชน์ (Utilization) จากอาคารสถานที่ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ตอบสนองต่อ  
 วัตถุประสงค์และกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ ซึ่งเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าอยู่เสมอ

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสนับสนุน  
 ให้ครูอาจารย์เข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ที่สถาบันต่าง ๆ จัดขึ้น ทำได้ไม่ทั่วถึง ทั้งนี้อาจเกิดจาก  
 การอบรมสัมมนา ต้องใช้งบประมาณมาก ครูอาจารย์ยังมีส่วนร่วมไม่ทั่วถึง การจัดจำนวนคาบการ  
 สอนของครูยังแตกต่างกันมาก หน้าที่ของผู้เข้ารับการอบรมจะต้องเป็นภาระของผู้อื่น และจากผล  
 การวิจัยนี้พบว่า ครูอาจารย์บางคนขาดความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอีกด้วย

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดบริการด้านวิชาอาชีพหรือกลุ่มสนใจให้แก่ประชาชนมีน้อย ทั้งนี้เนื่องจากการที่โรงเรียนขาดครูอาจารย์ในรายวิชาเลือกหรือวิชาอาชีพอยู่แล้ว สภาพอาคารสถานที่ของโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการแก่ชุมชนและสถานฝึกอาชีพในชุมชนที่จะนำมาเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนมีน้อย

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ อาคารประกอบ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่แนะแนวต้องทำหน้าที่สอนด้วย จึงมีปัญหาในการให้บริการ การประสานงานของครูอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้ามีน้อย และจำนวนบุคลากรที่จะให้บริการในห้องสมุดและห้องแนะแนวมีน้อยเกินไป ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับข้อค้นพบของ สมาน บุญสัน (2524:129, 133) ซึ่งพบว่า จำนวนบุคลากรที่ทำงานในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดและเจ้าหน้าที่แนะแนวยังต้องทำหน้าที่สอนด้วย ทำให้ไม่มีเวลาพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ผลการวิจัยของ เจิม สืบขจร (2526:165) พบว่าครูแนะแนวมีเวลาไม่เพียงพอในการสำรวจปัญหาการเรียนของนักเรียนและครูขาดความสามารถในการวางแผนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด และ วสันต์ จันทรวงศา (2519:131) กล่าวว่า การบริการของห้องสมุดถือว่าเป็นหัวใจของการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ เพราะหลักสูตรเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังนั้นนักเรียนจำเป็นต้องใช้ห้องสมุดสำหรับศึกษาค้นคว้าหาความรู้ แต่จากผลการวิจัยพบว่า การบริการของห้องสมุดเป็นปัญหาอย่างมากทุกด้าน สำหรับการแก้ไขปัญหากับจำนวนบุคลากรที่จะให้บริการห้องสมุดไม่เพียงพอ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจทำได้โดยให้นักเรียนมาช่วยบริการในห้องสมุดด้วยความสมัครใจ หรือการฝึกหัดงานของนักเรียนที่เป็นสมาชิกของชุมนุมห้องสมุด การขอความร่วมมือจากครูอาจารย์ที่มีความสนใจงานด้านนี้มาร่วมงานของห้องสมุด และงานแนะแนว หากครูอาจารย์ขาดความรู้ ความเข้าใจในงานนั้น ๆ ก็จะส่งเข้ารับการอบรมสัมมนาในสถาบันต่าง ๆ หรือบริการเอกสารให้ความรู้ให้ครูอาจารย์ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองก็ได้



## ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

### 1. ในด้านการจัดการเรียนการสอน

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ผลงานวิจัย ควรได้มีการเผยแพร่ไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มากขึ้น เพื่อที่ครูอาจารย์จะได้ศึกษาและนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

1.2 โรงเรียนควรจัดให้มีการแนะแนวแก่นักเรียนเกี่ยวกับการเลือกเป็นสมาชิกในกิจกรรมของชุมนุมต่าง ๆ เพื่อนักเรียนจะได้ทราบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเลือกได้อย่างเหมาะสมกับความถนัด ความสามารถ และความสนใจของตนมากที่สุด

1.3 โรงเรียนควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและความจำเป็นของการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน และมีการวางโครงการร่วมกันของครูและนักเรียนในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของชุมนุม

1.4 กลุ่มโรงเรียนควรมีบทบาทในการสร้างข้อทดสอบมาตรฐานหรือคลังข้อสอบ โดยมีคณะกรรมการในการจัดทำจากตัวแทนของโรงเรียน

1.5 โรงเรียนควรจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมเพื่อเพิ่มพื้นฐานทางวิชาการให้แก่ นักเรียนที่เรียนช้าเพิ่มขึ้น และเพื่อเป็นการตอบแทนครูอาจารย์ ควรจัดค่าตอบแทนในการสอนของครูอาจารย์โดยใช้เงินที่ได้มาจากสมาคมผู้ปกครอง สำหรับวิธีการที่ใช้ในการซ่อมเสริม ควรใช้หลายรูปแบบ เช่น การใช้บทเรียนสำเร็จรูป การใช้ศูนย์การเรียน การให้นักเรียนเก่งสอนเพื่อน หรือการแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย เป็นต้น

### 2. ในด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน

2.1 โรงเรียนควรจัดให้มีการทัศนศึกษา กูงาน ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาอื่น เพื่อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์จะได้เห็นแนวทางหรือวิธีปฏิบัติงาน อันอาจก่อให้เกิดความคิดริเริ่ม รวมทั้งการมีเจตคติที่ดีในการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานของตน

2.2 โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้มาใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนเพิ่มขึ้น เช่น ใช้โรงเรียนเป็นสถานที่จัดงาน เล่นกีฬาในสนามของโรงเรียน หรือจัดการแข่งขันกีฬา

2.3 โรงเรียนอาจแก้ไขการขาดแคลนบุคลากรในการบริการของห้องสมุดและห้องแนะแนว โดยการขอความร่วมมือจากครูอาจารย์ที่มีความสนใจและความสมัครใจที่จะเข้าร่วมงาน หรือให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดบริการของห้องสมุดก็ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิธีการและกิจกรรมที่เขตการศึกษาต่าง ๆ ใช้ในการจัดงานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้
2. ควรมีการศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ในเขตการศึกษาต่าง ๆ